

Nr 653

Av herrar **Elmstedt** och **Antonsson**, *angående meritvärdet av tjänstgöring i u-land.*

(Lika lydande med motion nr 522 i Första kammaren)

Rekryteringen av u-landsarbetare och u-landsexperter är trots en stor satsning på detta område ett svårt problem. För att stimulera denna rekrytering krävs vissa åtgärder genom att u-landsarbetarna i alla avseenden borde kunna tillgodoräknas tjänstledighet under den tid vederbörande arbetar i u-land. Genom SIDA rekryteras varje år till statlig u-hjälpsverksamhet cirka 300 personer. Just nu befinner sig omkring 500 svenskar ute i biståndsuppdrag. Siffrorna innebär en tredubbling under den senaste femårsperioden — alltså procentuellt en starkare ökning än biståndsökningen i pengar. Även ideella och religiösa organisationer satsar berömvärt på u-landsverksamhet av betydelsefull art. Enligt beräkningar finns bakom enprocentmålet ett rekryteringsbehov av cirka 1 000 u-landsarbetare per år. Detta kräver att u-landsarbete måste betecknas som något normalt under ens yrkesliv och likställt med yrkesarbete i övrigt. Under en kort period av år kan detta beröra tiotusentals svenskar. Inom vissa yrkesgrupper, bl. a. agronomerna, kan det bli fråga om att varannan eller var tredje person engagerar sig i biståndsverksamhet, detta sett mot det snabbt växande behovet av lärare och experter som behövs för att klara u-ländernas försörjningsproblem.

För u-landsarbetare som är anställda inom statlig eller kommunal tjänst gäller i regel tjänstledighet under u-landsuppdraget, medan för övriga i regel avsked måste begäras från den tidigare tjänsten. För de senare kan alltså inte u-hjälpsverksamheten tillgodoräknas som meriterande på något sätt, även om vederbörande efter hemkomsten söker statlig eller kommunal tjänst, t. ex. lärar- eller läkartjänst.

Några generella bestämmelser finns dock inte för anställda i statlig och kommunal tjänst. För lärare och läkare har emellertid vissa anvisningar utfärdats. För lärare som vill tillgodoräkna sig tjänst i u-land gäller att vederbörande skall inkomma med begäran om sådant hänsynstagande hos skolöverstyrelsen. Denna, som tillämpar individuell bedömning från fall till fall, brukar i möjligaste mån medge detta.

Medicinalstyrelsen har utfärdat ännu generösare anvisningar. I den mån vederbörande är legitimerad läkare och anställd hos SIDA och följaktligen är i statens tjänst erfordras inget särskilt beslut om s. k. tjänsteårsberäkning. Sådan tillkommer

automatiskt. Detta gäller även för läkare som inte är i SIDA:s eller annan statlig tjänst.

I offentlig tjänst avslås sällan en ansökan om ledighet för u-landsuppdrag. För andra tjänster beviljas sällan sådan tjänstledighet, vilket ofta hämmar rekryteringen av u-landsarbetare. Om sålunda en u-landsarbetare går från sådan tjänst till ett icke-statligt u-landsuppdrag, kan denne inte generellt tillgodoräkna sig tjänstgöringen i u-land, även om han vid hemkomsten söker statlig tjänst. Undantaget är här de flesta läkartjänster.

U-landsuppdrag inom ideella och religiösa organisationer bör härvidlag jämföras med likvärdiga uppdrag inom SIDA och FN. Personer som söker u-landsuppdrag av här nämnd art bör enligt vår mening icke avskedas från sin anställning utan i stället erbjudas tjänstledighet.

Det internationella utvecklingsarbetet måste tillhöra den vardagsvärld där vi planerar yrkesval, utbildning och karriär. Behovet av aktiva svenska u-landsarbetare, fredskårister, rådgivare och experter växer i snabb takt. Detta behov måste tillfredsställas utan dröjsmål.

En översyn av värderingen av meriter för u-landsarbetare och strävanden att tillförsäkra dessa återanställning vid hemkomsten är ett led i stimulansen för rekrytering av u-landsarbetare.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om utredning och förslag angående tjänstgöringen och meritvärderingen för u-landsarbetare.

Stockholm den 26 januari 1968

Clas Elmstedt (cp)

Johannes Antonsson (cp)
